

Vraag nr. 111
van 29 januari 2002
van de heer MARINO KEULEN

Nete – Waterkwaliteit en visbestand

De rivier de Nete (provincie Antwerpen) is ongeveer 15 kilometer lang. Ze wordt gevormd in Lier door de samenvloeiing van de onbevaarbare Grote Nete (bron in Hechtel-Eksel ; ca. 80 km lang) en de Kleine Nete (bron in Retie ; ca. 60 km lang) en mondt in Rumst uit in de Rupel. Ze is bij hoogtij bevaarbaar voor schepen tot maximaal 1.000 ton en staat in verbinding met het Albertkanaal via het Netekanaal.

1. Wat is voor de Nete, de Grote en de Kleine Nete, de kwaliteitsverbetering of kwaliteitsverslechtering van het water (fysico-chemische en biologische kwaliteit) voor de jaren 2000 en 2001 ?
2. Welke vooruitgang verwacht men de komende jaren ?

Wanneer wordt een optimaal niveau van de waterkwaliteit verwacht ?

3. Op welke plaatsen is het visbestand op de Nete, de Grote Nete en de Kleine Nete, het grootst en op welke plaatsen bijna onbestaande ?

Antwoord

1. Aangezien de kwaliteitsgegevens inzake het jaar 2001 nog niet volledig gevalideerd, verwerkt en geëvalueerd werden, kan nog geen uitspraak gedaan worden over eventuele wijzigingen in de kwaliteit tegenover 2000.

De waterkwaliteit op het eindpunt van de Beneden-Nete duidt op een "verontreinigde" toestand. Voor de monding in de Rupel is de Beneden-Nete immers van slechte biologische kwaliteit (BBI = 3) (*BBI : Belgische Biotische Index – red.*). De Prati-index voor zuurstofverzadiging is er 4,3 (waterkwaliteitsklasse "verontreinigd").

De Beneden-Nete heeft de wettelijke benaming "viswater". De waterkwaliteit van de Beneden-Nete voldoet in 2000 enkel aan de viswaternormen voor de parameters zuurtegraad en zink. In het Netekanaal – eveneens een "viswater" – is het gehalte aan ammonium en zwevende stof te hoog.

2. De waterkwaliteit in het Netebekken is in vergelijking met de andere bekkens van het Vlaamse gewest beduidend beter. Verwacht mag worden dat de kwaliteit de volgende jaren nog geleidelijk zal verbeteren.

De Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) heeft een AWP 2 (Algemeen Waterkwaliteitsplan) voor het bekken van de Nete opgesteld. In het AWP 2 worden voor een beperkt aantal parameters vrachtenbalansen opgesteld en gebeurt een toetsing aan de milieukwaliteitsnormen om na te gaan welke saneringsinspanning nodig is van welke doelgroep om tot een aanvaardbare waterkwaliteit te komen. In de toekomst zullen de huishoudens, industrie en landbouw in het Netebekken een belangrijke bijdrage moeten leveren in het bereiken van de milieukwaliteitsnormen. De reeds bekende saneringsinspanningen (o.a. waterzuiveringsinfrastructuur) worden doorgerekend naar hun effect op de waterkwaliteit. Tegelijkertijd werden modellen gekalibreerd en geoperationaliseerd om deze berekende saneringsinspanningen modelmatig te onderbouwen.

De voorbije jaren werden belangrijke inspanningen geleverd door de verschillende doelgroepen.

De rioolwaterzuiveringsinfrastructuur is reeds verregaand uitgebouwd : de zuiveringsgraad zal zo'n 70 % bedragen op basis van de aanwezige en reeds geplande en opgedragen investeringsprogramma's. In de toekomst zal dit nog stijgen na aansluiting door verdere optimalisaties en aansluitingen op bestaande RWZI's of KWZI's (*RWZI : rioolwaterzuiveringsinstallatie ; KWZI : kleinschalige waterzuiveringsinstallatie – red.*). De verdere uitbouw van de gemeentelijke rioleeringsstelsels en de bepaling waar men dient in te staan voor de zelfzuivering, zullen hun weerslag hebben op de betrokkenheid van de gemeenten en de burgers. Hierdoor zal de zuiveringsgraad nog sterk verhoogd worden. De werking van de heden operationele zuiveringsinstallaties is redelijk goed en wordt in de toekomst geoptimaliseerd naar de verwijdering van stikstof en fosfor. De industrie doet belangrijke investeringen in zuiveringsinfrastructuur en door het in werking treden van het MAP 2 kan een daling van het agrarische aandeel in de vervuiling worden verwacht (*MAP : Mestactieplan – red.*). Het effect van deze investeringen op de waterkwaliteit van de Nete zal zich de komende jaren nog laten voelen.

3. In 2000 werden er visbestandsopnames uitgevoerd op de Beneden-Nete (1 staalnameplaats), de Grote Nete (5 plaatsen), de Kleine Nete (2 plaatsen) en twee van haar zijlopen, namelijk de Witte Nete en de Desselse Nete (2 plaatsen).

In totaal werden niet minder dan 23 vissoorten gevangen, namelijk beekprik, paling, gibel, karp, riviergrondel, blauwbandgrondel, kopvoorn, winde, serpeling, blankvoorn, rietvoorn, bruine Amerikaanse dwergmeerval, zeelt, kleine modderkruiper, bermpje, snoek, Amerikaanse hondsvis, driedoornige en tiendoornige stekelbaars, rivierdonderpad, zonnebaars, baars en pos.

Op de Beneden-Nete werden zeven soorten gevangen, op de Grote Nete achttien soorten en op de Kleine Nete en zijbeken 21 soorten.

Op de meest stroomopwaartse plaats van de Grote Nete (Hechtel-Eksel) werd geen visleven aangetroffen. Op de overige meer stroomafwaarts gelegen staalnameplaatsen op de Grote Nete tot Berlaar varieert de soortendiversiteit tussen acht en elf soorten. Riviergrondel is de frequentst gevangen vissoort op de Grote Nete.

Op de Kleine Nete werden op de grens van Olen en Kasterlee veertien soorten gevangen en in Grobbendonk zeven vissoorten. Op de Desselse Nete werden veertien soorten gevangen. Paling, riviergrondel, blankvoorn en bermpje zijn de meest verspreide vissoorten. Zij werden op negen of tien van de bemonsterde plaatsen aangetroffen. De beschermde vissoorten beekprik en rivierdonderpad werden respectievelijk enkel op de Desselse Nete en op de Desselse en Witte Nete gevangen ; de beschermde soort kleine modderkruiper werd zelfs op zes staalnameplaatsen (op alle bemonsterde beken) aangetroffen. Serpeling werd in de Grote en de Kleine Nete gevangen. De recentelijk in Vlaanderen geïntroduceerde exoot blauwbandgrondel werd op twee staalnameplaatsen gevangen, namelijk op de Beneden-Nete, in Duffel en op de Grote Nete in Balen.

Vast staat dat de beken en vooral de bovenlopen van het Netebekken een grote waarde hebben voor het behoud van zeldzame en beschermde vissoorten, en dat het dus van het grootste belang is dat een goede waterkwaliteit van deze beken wordt gewaarborgd.

In 2001 is een monitoringmeetnet voor de visstand van de Vlaamse oppervlaktewaters van

start gegaan. Dit visstandsonderzoek wordt uitgevoerd door het Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer. De bedoeling is de kwaliteit van de visstand te onderzoeken om aldus ook een beeld te verkrijgen van de ecologische waterkwaliteit. De gegevens worden in een databank ingevoerd. Dit meetnet omvat circa 900 meetpunten, waarvan 550 op stromende waters. Deze locaties zullen om de twee à drie jaar bemonsterd worden. In het Netebekken werden een 48-tal bemonsteringsplaatsen geselecteerd. In 2002 zullen een vijftiental plaatsen bemonsterd worden, onder andere op de Grote Nete, de Achterste Nete, de Voorste Nete, de Witte Nete, de Wamp, de Desselse Nete, het Kleine Neetje en de Looiendse Nete.

In het advies wordt een diversiteit van 39 soorten vermeld. Dit hoge soortenaantal is mede het resultaat van de inspanningen die gebeuren ter verbetering van de waterkwaliteit. De hoge hengeldruk op het Albertkanaal toont dan ook aan dat het een goed hengelwater is.

Toch zal in de toekomst een nieuwe bedreiging opduiken voor de visstand op het Albertkanaal. Op 14 december 2001 heeft de Vlaamse regering een concessie gegund voor het bouwen en exploiteren van zes waterkrachtcentrales op het Albertkanaal. De negatieve impact van waterkrachtcentrales op de visstand is niet onbekend. In het buitenland werd heel wat onderzoek verricht naar schade die turbines kunnen veroorzaken. De cijfers (5 tot 90 % mortaliteit) tonen aan dat maatregelen voor de maximale bescherming van de visstand essentieel zijn.

Overzicht van de aangetroffen vissoorten en het totaal aantal soorten op de verschillende staalnamepunten op de Beneden-Nete, de Grote Nete, de Kleine Nete, en twee van haar zijlopen nl. de Witte Nete en de Desselse Nete (gegevens verzameld in het kader van het polluentenmeetnet) :

beek- prik	paling	giebel	karper	grondel	blauw- grondel	band	blauw- kop- voorn	winde	serpe- ling	blank- voorn	riet- voorn	Br Am dwerg- meerval	Am. hond- vis	3D stekel- baars	10D stekel- baars	rivier- donder- pad	zonne- baars	pos	N
Beneden Nete, Duffel	X				X		X		X	X	X			X			X	7	7
Grote Nete Hechtel- Eksel									X	X	X							0	0
Grote Nete, grens Balen- Hechtel- Ekselen	X	X			X		X		X	X	X		X	X	X		X	11	11
Lommel																			
Grote Nete, Balen	X			X	X	X	X		X	X	X		X		X		X	10	10
Grote Nete, Westerlo	X		X		X	X	X		X	X	X		X		X		X	8	8
Grote Nete, Berlaar	X			X	X	X	X	X	X	X	X		X	X	X		X	9	9
Kleine Nete, grens Olen- Kasterlee	X			X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X	14	14
Kleine Nete, Bouwel, Grobendonk	X	X		X	X	X	X		X	X	X		X				X	7	7
Witte Nete, Dessel	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X		X			X	X	9	9
Desselse Nete, Dessel	X	X		X	X	X	X		X	X	X		X	X	X		X	13	13
Desselse Nete, net voor de samen- vloeiing met de zwarte Nete, op de grens Retie-Dessel	X		X		X					X		X		X		X	X	10	10